[illegible]

ॐ श्रीः

॥ इन्द्रसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

श्रीवासिष्ठ प्रणीतम् ॥

— प्राणपीठिका ।

"इन्द्रः" इतिनामधेयेनास्मिन् प्रधानतमं[2] प्रथमं[1] च भवति,
ऋग्वेदे तदनु सर्वेष्वपि वेदेषु भगवतः इन्द्रस्यैव प्राधान्यात्
[illegible]
प्राधान्यत्वाच्च · सर्वस्यापि वस्तुनः स्वरूपतत्त्वविज्ञाने तन्नाम्न एव
ज्ञानं २ कारणत्वात्, तद्वस्तुनः प्राप्तये तन्नाम्नैव अवलम्बनम्, इति निर्विवादम्
तस्मात् इन्द्रनामद्वारैव तस्य ज्ञानं तथा साक्षात्कारश्च भवितुमर्हतीति
सर्वशास्त्रसिद्धान्तः, भगवतः सहस्रशः नामसु विद्यमानेष्वपि-
इन्द्र इत्येव तदनुरूपं तदनुगुणं नाम इति वासिष्ठस्य हार्दिकः
सदाशयस्तत्त्वम्, तदेवाह भगवान् वासिष्ठः -
"वैदिकस्तुतिसम्बन्धात् यज्ञसम्बन्धात् तथा ॥
धात्वर्थस्य च वैशिष्ट्यात् इन्द्रनाम विशिष्यते ॥ इति ॥
ऋग्वेदे बहुधा प्रसिद्धानां देवतानां स्तुतिषु इन्द्रस्यैव स्तुतिः
प्राधान्यं दरीदृश्यते, तत्र - ३३३९ - एकोनचत्वारिंशदुत्तराः
त्रिशताधिकाः त्रिसहस्रं ऋचः प्रसिद्धाः श्रूयन्ते, तासु च
इन्द्रस्यैव सर्वदेवतासार्वभौमत्वं सर्वश्रेष्ठत्वं च उपवर्णितं दृश्यते, +
त ~~वैदिकेषु यज्ञेषु इन्द्रस्यैव प्राधान्येन सम्बन्धः स्पष्टं~~
~~विद्यते~~, + इन्द्रो यातोऽवसितस्य राजा, से दु राजा क्षयति
चर्षणीनाम् - इत्यादि प्रसिद्धतरमेव,

वैदिकेषु यज्ञेषु इन्द्रस्यैव प्राधान्यमत्र विद्यते।
"यत्र इन्द्रमवर्धयत" (ऋ.
"यज्ञैरिन्द्रमवसा चक्रे अर्वाक्". (ऋ.
"ये यज्ञेन दक्षिणया समक्ता इन्द्रस्य सख्यममृतत्वमानश"
इत्यादि,
धात्वर्थयोगेनापि इन्द्रनाम्नः वैशिष्ट्यं प्रतीयते,
"इदि परमैश्वर्ये" इति धातोः सिद्धोऽयं इन्द्रशब्दः,
तच्च पारमैश्वर्यं सर्वविभूतियोगेनैव भवितुमर्हति, वस्तुतस्तु
"परमेश्वर" इति शब्दः तदर्थस्य इन्द्रे एव सर्वथा सङ्गच्छते,
एवं इन्द्रशब्दमुखतः तस्य पारमैश्वर्ययोगेन परिपूर्णत्वा
दयः परमात्मवस्तुतत्त्वबोधकाः प्रधानाः सदर्थसद्गुणाः
प्रतीयन्ते,
अत्र केचिदेवं विवदन्ते आक्षिपन्ति च,
स्याद् यज्ञादिषु इन्द्रस्य प्राधान्यम् वेदमंत्रादिस्तुतिषु च
तथाऽस्तु नाम तस्य केवलं कर्मकाण्डे बाह्ययज्ञादिकर्मकलाप
विषयत्वात्, आध्यात्मिके उपनिषत्सु च परब्रह्मण एव
प्राधान्यमन्यथा। तद्ब्रह्मात्मतत्त्वज्ञानेन तत्साक्षात्काराद्यनु
भावोदयस्य सहमुपदिष्टमनुश्रूयते, तस्यैव अमृतत्वादि
सिद्धिहेतुत्वं परमार्थरूपमोक्षसाधनत्वं च प्रपञ्चितम्
(मनुश्रूयते) न तत्र इन्द्रदेवतायाः सम्बन्धविधानं नापि
(। ब्रह्मविदाप्नोति परं, सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म, इत्यादिश्रुतिषु

प्राधान्यं विद्यते इति - अत्रोच्यते - सत्यमेवैतत्सर्वम् -
तथाऽपि तत्रास्ति किञ्चिद् रहस्यम्,
उपनिषदुपदिष्टस्य परब्रह्मण एव प्रतिपादितं इन्द्रत्वम् - तथा -
ऋङ्मन्त्रवर्णादिषु क्वचिदपि इन्द्रस्यैव उपनिषदुपदिष्टब्रह्मत्वं
चेति ऋङ्मन्त्रप्रमाणोदाहरणपूर्वकं उपनिषत्स्वेव
प्रतिपादितमस्तीति प्रतिज्ञायते.
तथा च मधुविद्यायाम् - इदं वै तन्मधु दध्यङ् आथर्वणः
अश्विभ्यामुवाच - "रूपं रूपं - शता दश" इति, ऋङ्मन्त्रः
~~तस्योपमा~~ प्रमाणायोद्धृतः. तस्योपसंहारव्याख्यानं च
कृतं भवति - ~~अ~~ युक्ता ह्यस्य हरयः शता दशेति -
अयं वै हरयोऽयं वै दश च सहस्राणि बहूनि चानन्तानि च
तदेतद्ब्रह्मापूर्वमनपरमनन्तरमबाह्यम् अयमात्मा ब्रह्म
सर्वानुभूरित्यनुशासनम् - इति (बृ. उ.)
इत्युपसंहृतम् -
एतेन इन्द्र एव ब्रह्म, तच्चैवेन्द्रः इति उक्तं भवति -
तथा च ऋङ्मन्त्रवर्णः - सुरूपकृत्नुमूतये इन्द्राक्षा ज्येन्द्र
त्वाभिः - इति -

इदमेवेति न हि तत्र किञ्चिद्वक्तव्यं पुनरापतति,

एवमेव "अहं ब्रह्मास्मि" इति अध्यात्मविद्यायाः
अस्यात्मार्थप्रतिपादनावसरे तन्मूलभूतं कंचन मन्त्र-
मेव प्रमाणार्थमुद्धृत्य अनुस्मर्यते।
तद्धैतत् पश्यन्-
तस्योपसंहारस्थानभूतमौपनिषदं तदनुवचनमवाते
ब्राह्मवा इव मन्त्र आसीत्। तन्मन्त्रस्य ब्रह्मसाक्षात्कारेण
तत्त्वत उपदेशः स च ब्रह्ममीमांसायामप्युक्तः
"शास्त्रदृष्ट्या तूपदेशो वामदेववत्" इति।
सोऽपि इन्द्रस्यैवोपदेशः - अनुज्ञातो ह्यर्थः -
इति प्रतीयते। "प्राणोऽस्मि प्रज्ञात्मा तं मामायुरमृत-
मित्युपास्स्व" इति प्रतर्दनाय तदुपदेशात्।
अत एव प्राणः इति अधिकरणे मीमांस्यते निर्णीतश्च।
तदपि सर्वानुक्रमणिकासूत्रेण सङ्गच्छते -
"अहं मनुः सप्त आद्यास्तिसृभिरिन्द्रमिवात्मान-
मृषिस्तुष्टाव" इति, एतेन इन्द्रस्यैव तत्त्वार्थो-
पदेशानुसन्धानम् - ब्रह्मात्मतोपवर्णनार्थमिति
इति उन्नीयते,

तथैव इन्द्रशब्दप्राप्तिः उपनिषत्स्वपि दृश्यते
"इन्धो ह वै· — इन्द्र इत्याचक्षते —
अन्यत्रापि — तद्वेद ब्रह्म ततममपश्यत्·
इन्द्र इत्याचक्षते" इत्यादि —
यास्केनापि तदेवानुवदितं इन्द्रशब्दार्थनिर्वचने।
"इदं दर्शनादित्याग्रायणः" इति, (औपमन्यवः)

+

एवमादीनां उपनिषद्वचनानां शास्त्रदृशा
विमर्शने कृते· मन्त्रोपदिष्टस्य इन्द्रस्य तत्
परब्रह्मात्मतां स्पष्टीभवति,
तेनच· इन्द्रो नाम केवलं कर्मकाण्डे संस्तुता
देवता ज्ञानादिविहीना· केवलं हविर्द्रव्यादि
भोक्त्री काचिद्देवतास्तीति भ्रान्तमतिरिति
बुद्धिः स्वयमेव विलीयते,

२

एवमेव· इन्द्रस्यतस्य पूर्णपरमतत्त्वं
समर्थयितुं सहस्रशः मन्त्रा विद्यन्ते तेषां
अवलोकनेन ज्ञातुं शक्यते -

अन्येषांमन्त्राणामिव इन्द्रस्य नामधेयं
एकस्मिन्नेव मन्त्रे उपदिष्टम् - अपितु अनेकशः
मन्त्रेषु-विहितं, अतः "इन्द्रः" इति केवलं प्रथमा
न्ताभिधानं स्पष्टः, वस्तुतस्तु सर्वासामपि विभक्ती
सप्तानाम्
नां:- तथा सम्बुध्यन्तेनच- अपि प्रयुक्तत्वेन-
(२) संस्तुतं तत्र तत्र - तत् सर्वमपि अस्मिन्नर्थे
अनुसन्धेयम्:

२ "इन्द्रं विश्वा अवीवृधन्-"
३ "इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते"
१ "त्रातारमिन्द्रं अवितारमिन्द्रं हवे॰ इन्द्रः-
इति श्रुतयः:- द्वितीयाविभक्तौ॰ -

१ इन्द्र इन्द्रियैः॰-
२ इन्द्रियाणि शतक्रतो॰
३ इन्द्र इवेन्द्रियाण्यधिधारयामः॰

(१)

इन्द्रः · इति प्रथमा विभक्तिः -

(१) इन्द्रो ब्रह्मेन्द्र ऋषिरिन्द्रः · -(ऋक्)

(२) · इन्द्रो दिव इन्द्र ईशे - इन्द्र इति वा वीतन- उत्तरः--

(३) इन्द्रो यातोऽवसितस्य राजा · - विश्वस्मादिन्द्र

(४) इन्द्रो विश्वस्य राजति · साम ·

(५) अद्य स्मै घ्रासजनास इन्द्रः · ऋ

इत्यादिषु शतशः मन्त्रेषु प्रथमान्तैः इन्द्रशब्देन

तत्तत्त्वं - उपदिदेश - तत्संख्या --

(२) इन्द्रं - द्वितीया विभक्तिः ·

(१) इन्द्रं विश्वा अवीवृधन् ·

२ - इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते ·

३ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रम् -

४ सत्यमिद्वा उ तं वयमिन्द्रं स्तवाम ·

(५) इन्द्रं निचिक्युः · -

(३) इन्द्रेण · तृतीया विभक्तिः -

१ इन्द्रेण सं हि दृक्षसे · - इन्द्रेण दत्तो वरुणेन शिष्टः ·

२ या इन्द्रेण सयावरीः · इन्द्रेण मन्ना मेदी ·

३ इन्द्रेण युजा तपसा -

४. इन्द्राय - चतुर्थी विभक्तिः

(१) इन्द्राय सोमं पातवे - नम इन्द्राय वोचत -
२ इन्द्राय साम गायत - येनेन्द्राय समभरः (अथर्व.)
३ इन्द्रायेन्दुं पुनीतन
४ स्वादुरिन्द्राय मद्यः
५ य इन्द्राय वचोयुजा..

५ इन्द्रात् - पञ्चमी विभक्तिः -

(१). वाचमष्टापदीमहं - इन्द्रात् पद्य.
(२)
३
४
५

२

६ इन्द्रस्य - षष्ठी विभक्तिः

१ इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्र वोचम्.
२. इन्द्रस्य वज्रो अप हन्तु रक्षसः

७ इन्द्रे समृद्धोतिभावेनोः -

१ इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिरे -
२
३
४
५

(८) समृद्धिः इन्द्र
१ सर्वं तदिन्द्र तेवशे -
२ इन्द्रश्च मृळयाति -
३ हरयेदिन्द्र युजानयं -
४ - सरमेत इन्द्र वाजिनो० -
५ - आतून इन्द्र क्षुमन्तं -

एवमेव तत्तद्द्विभावनीयोगेन ये ये अर्था उपवर्णिताः ते सर्वेऽपि इन्द्रस्यैव तात्त्विकं स्वरूपं बोधयन्ति - ते तु कश्चित् कर्मसु यज्ञादिषु कश्चिदुपासनायां कश्चित्तिनिषेधे कश्चित्तत्त्वज्ञाने कश्चिद्योगे कश्चिद्युद्धविजये प्राधान्येनैव उपयुक्तान् अर्थान् बोधयन्ति - तेनापि इन्द्रस्य पूर्णतत्त्वं ज्ञायते -

एवमेव उत्तरत्र उच्यमानानां इत्यादीनि
इन्द्रनाम्नां अत्र प्र~~स~~माणान्तररूपेण निदर्शितेऽपि
~~स~~सू निरुक्तादिषु सम्बुद्धावपि. तत्तन्नामभिः
उपदिष्टानां मन्त्राणामपि ~~समन्व~~ सङ्ग्रहेणैव.
इन्द्रतत्त्व~~स्व~~नां समन्वयः अभ्युपेयः -
तावच्छात्रार्थसुखाय. तत्तन्नाम सारस्यानि वक्ष्ये
प्रदर्श्यन्ते -

२

तथैव इन्द्रेण सह द्विदैवत्य योगोऽपि.
वेदमन्त्रेषु श्रूयते. तेनापि इन्द्रतत्त्वं विशेषतो
गम्यते - यद्यपि स्वतन्त्रनामसु द्विदैवत्यशब्दानां
इन्द्राग्नी. (१) ग्रहणं नास्ति तथापि -

१ यदिन्द्राग्नी. - इन्द्रस्य स्वरूपतत्त्व
२ इन्द्राग्नी आगतं - ज्ञानार्थं तदपि उपयुक्तं
३ युक्ततरमित्यभिप्रेयते.

२ इन्द्रवायू.

(१) इन्द्रवायू इमे सुताः.
२
३
४
५

३ - इन्द्राग्नी.

१

(४) इन्द्रासोमौ.

(५) इन्द्राविष्णू

१२

६ इन्द्रावरुणौ

७ इन्द्रापूषणौ.

८- इन्द्राब्रह्मणस्पती.

९- इन्द्राबृहस्पती.

१०. इन्द्रा पर्वतौ.

११ इन्द्र ऋभवः -

एवं एतेषां इन्द्रद्विदैवत्यशब्दानामपि सप्तसु विभक्तिषु
सन्तु वचनेषु च निर्दिष्टानां अर्थेन इन्द्रतत्त्वेन समन्वयः
अभीप्स्यते।
तथैव - उत्तरत्र उच्यमानानां इन्द्रस्य सर्वेषां नामान्तराणा-
मपि सुष्ठु तत्स्वरूपं विज्ञायताम्।
तेषामपि सप्तसु विभक्तिषु सर्वासु संबुद्धौ च समर्थितानां
सर्वेषामर्थानां तत्तन्नामान्तरद्योगेन ते सर्वेऽप्यर्थ-
विशेषाः भगवति इन्द्रे योजनीयाः -

अस्मिन् इन्द्रसहस्रनामस्तोत्रे तु अयं विशेषः
प्रथमः - एतेषां सर्वेषां नाम्नां मूलाधारभूताः
प्रत्यक्षप्रमाणभूताः ऋङ्मन्त्रा एव भवन्ति,
तत्रापि एकैकस्य नाम्नः अर्थनिदर्शनाय तत्तोपवर्ण-
नायच ते मन्त्रा एव स्वयं सिद्धा इव लक्ष्यन्ते,
तथा- प्रत्येकस्य नाम्नः सर्वेषांच नाम्नां शतशः बहुशः -
सहस्रशः स्थानेषु बाहुल्यमुपवर्णिता बहवोऽर्थाः
बहुधा भावेनापन्नाश्च सन्ति, तेच एकस्मिन्नेव ग्रन्थे
ऋग्वेदे एकत्रैवोपलभ्यन्ते, ततोऽपि विशिष्टं महत्त्व-
यत् खलु, श्लोकेषु पादपूरणार्थं तथैव च तु हि ह वै इत्यादीनि
अक्षराणि उपयुज्यन्ते तेषु एकमपि न दृश्यते चकारादिकं
विनैव श्लोकरचना शैली तु इयं कवेः कामकण्ठस्य
अतिविचित्रां बुद्धि- शक्तिं काञ्चिद्विशिष्टां बुद्धियोग-
प्रकृष्टं वेदमन्त्रेषु इन्द्रेच परमां भक्तिं आसक्तिंच
साक्षाद् दर्शयन्तीव दृश्यते।
तथा अस्मिन् भारते सर्वत्रापि भूमण्डलेऽपि प्रायः अन्यासां
देवतानां प्रसिद्धिः उपासनादिप्रवृत्तिः सर्वत्र दृश्यते,
इन्द्रदेवतायाः पुराणेषु बहुव्यवहारेषुच काचित्
साधारणा प्राचीदिग् देवतेति केचिन्मन्यन्ते, केचित्तु
इन्द्रे नीचभावनादिजनकं दुष्टाचारादिकमपि मन्यन्ते.

इन्द्रस्य देवालयः भारते कुत्रापि न दृश्यते, नापि
इन्द्रस्य अर्चनं भजनं उपासनादिकं तत्त्वज्ञानार्थ
मुपदेशादिकं च नैव विद्यते,
तदेतद् इन्द्रस्य पारमैश्वर्यपूर्णं परमं तत्त्वं
तत्त्वं वेदमन्त्राणां प्रमाणेन उपनिषदादिवचनानु
शीलनेन संशोधनं तु वासिष्ठ गणपतिमुनेः महता तपसा
समुन्मीलितं रहस्यसत्त्वमिति उन्नीयते
यथा इदानीं भाषायां रामबोलो कृष्ण कहो
शिव शिव कहो इत्यादिकं नामस्मरणाद्युपदेशः
उद्घोषः श्रूयते, तथा वेदेषु "इन्द्र इति ब्रवीतन"
इत्येव आहूयते, इन्द्र इन्नो महानां दाता
~~[illegible]~~ इन्द्रस्यैवेति निर्धारणोपदेशः,
"सत्यमिद्वा उ तं वय मिन्द्रं स्तवाम नानृतम्"
इति च - सत्यमेव तं इन्द्रं स्तवाम इति
इन्द्रस्यैव सत्यत्वमुपदिश्यते, यथा सत्यं ज्ञानमनन्तं
ब्रह्म इत्यादिषु औपनिषदं तत्त्वम्
एतादृशेषु सहस्रशः प्रमाणेषु प्रत्यक्षेषु विद्यमाने
ष्वपि तत्र विदुषां दृष्टिर्न प्रवर्तते, ~~वैदिक~~ औपनिषदा
दितत्त्वज्ञानाद् बहिर्भूता काचिद् देवतास्यादिसापि
बुद्धिः इदानीमपि जागर्ति, शोचनीयमेवैतत्

इत्यास्तां तावत् -

सम्प्रति इयं समुपलब्धा नूतनाविष्कारेण नवरत्नमालिकेव संस्तुतिः
सहस्रमणिगणगुम्फिता एकेनैव इन्द्रसूक्तेनेति.
विशिष्टं महत्वमस्यास्ति - इदमाकर्ण्य चेतसि पुनर्विस्मयम्
एतन्नामधेयं तदर्थतः ~~सं~~ कुत्रचाविद्यतेति नैव दृश्यं भवेत्
ऋग्वेदमन्त्रे ~~सम~~ एकत्रैव विद्यते,
सोऽयमद्भुतप्रकारः एवतत्र भवतां गणपतिशास्त्रिणां
आर्षेयवैदिकतत्त्वशोधनेन यदिदं रहस्यं प्रकाशितम् -
बहुधा उद्घोषितं च. तदिदं प्रत्यक्षेणावलोकनेन
तत्सर्वं मपि स्वयमेवानुभवितुमर्हन्ति भवन्तः
~~महान्तः~~ स्वेदविद्या ~~[illegible]~~ वन्तः सन्तः महान्त इति-
विज्ञायते.
तत्र सहस्रशः निघण्टौ तेषु इन्द्रनामसु एकमेवापि यदि नाम
यथार्थेन यदि विज्ञानीयात् तेन तावतैव सार्थकता
भवेदिति सापि प्रतीयते- यथोक्तं भवता पतञ्जलिना.
महाभाष्यकारेण- एकः शब्दः सम्यग् ज्ञातः सम्यक्
प्रयुक्तश्च स्वर्गे लोके कामधुग् भवतीति" तत् सर्वथापि
यथार्थमेवेति मन्यध्वे. न केवलं स्वर्गलोके स्वर्गमनः
दुर्लभं भवतीति ज्ञातव्यम्- किन्तु अस्मिन्नेव लोके इह अस्मिन्नेव
शरीरे तदनुभवः स्वर्गलोके इव भवितुमर्हतीति वेदोपदेशः
"इन्द्र इति ब्रवीतन" महाँ इन्द्रो य ओजसा. इन्द्रो मुनीनां

सखा

"इन्द्रनिर्वचनानि -

यजुर्वेदे सामवेदे - २

एवमेव अथर्ववेदे च प्रसिद्धेष्वपि
पृथग्गतेषु मंत्रेषु इन्द्रशब्दः तथा इन्द्रविशेषण-
भूतानि नामानि च सन्ति शतशः स्थानेषु पठितानि
तेषामपि अर्थानां समन्वयेन इन्द्रदेवतत्वं
पूर्णं प्रत्येतव्यम्. तच्च यथासम्भवं भाष्ये उत्तरत्र
यथाशक्ति सम्यक्तया दिग्दर्शनाय,

अपि च- "त्रयोऽर्थाः सर्ववेदानां ."

इति वचनात् सर्वेषां वेदानां ~~त्रि~~ अर्थत्रैविध्ये प्रतिज्ञाते तत्तद्देवतानां
नाम्नामपि अर्थेऽपि त्रैविध्यं अर्थादेव प्रतिज्ञातं गम्यते,
"अधिलोकमधिज्यौतिषमधिविद्यमधिप्रजमध्यात्मम् ।"
तथा- आधियज्ञं आध्यात्मं "इति सप्तविधानि तत्त्वानि
प्रतिश्रूयन्ते, ~~[illegible]~~ तेषां नामि पृथक्त्वेन
सारस्यानं तत्तन्मन्त्रस्थानां च वस्तु यथार्थतत्त्वज्ञाने
अङ्गभूतमेव, तथापि- तत्त्वत्रये एव (अ० यथा) सर्वेषां तत्त्वानां अपि
समावेशो भवितुमर्हतीति प्राच्यां सिद्धान्तः
तथा- निखिला नाम सहस्रस्य सहस्रार्थाः इतिवत्.
तद्वचनं अस्मिन् वैदिके इन्द्रसहस्रनामस्तोत्रे-
यथार्थेन सङ्गच्छते, इन्द्रादिनाम्नां वेदमन्त्रेषु
सहस्रशः अपि प्रायेण सहस्रशः स्थानेषु श्रूयमाणत्वात्-
(सहस्राणि) सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्- सहस्रधा महिमानः-
इत्यादिनाम्ना अनन्तार्थकेन असङ्ख्यातार्थकेन च
तदानन्त्यमेवानुपेतव्यम्-
"असङ्ख्याता सहस्राणि ये रुद्राः-" इत्येव स्पष्टं तद्
श्रवणात्- अतएव स्मार्तं पौराणिकं वचनं अस्य
यथार्थतां समर्थयति- "नमोऽस्त्वनन्ताय०- नमो..

तस्मात् त्रयस्त्रिंशत् कोटि देवता भवन्तीति
यत् प्रसिद्धं तत्तु माहात्म्याभिप्रायं दर्शयति।
महिमान एवैषा भवति त्रयस्त्रिंशत्त्वेव देवाः
इति - लोकत्रये एकादशैकादशानां प्रतिज्ञानात्
तद्योगः - ये देवासो -

वस्तुतस्तु - एक एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थौ"
इति औपनिषद मंत्रवर्णात् एकस्मिन् सर्वेषां
महत्त्वशः स्थापना उपसंहारः श्रूयते च-
एकं सद्विप्रा - सुपर्णं विप्राः - एकं सन्तं -
एकाग्निः - एकैवा इदं विबभूव सर्वं -
इत्यादिमंत्रवर्णा पर्यालोचितेन तत्त्वेन व्याख्येन च-
इन्द्रस्यापि तदेकत्वं वस्तुसिद्धमेवेत्युप
गन्तव्यमेव,
" स एक इद् इन्द्रो अङ्ग.

एकस्यापि तस्येन्द्रस्य अमात्रत्वं वस्तुसिद्धमेव-
" अमात्रत्वाद्धि प्रमाण -
" परोमात्रया तन्वा॰ न ते महित्वं-

सोऽयमिन्द्रः पूर्णबिन्दुवदेव सर्वाधिष्ठानभूतः
मात्रादिरहितः, प्रणवान्तेऽनूयमानः तुरीयः स्वरवत्
"अमात्रश्चतुर्थः" इति तदनुस्मरणात्.
परमः अणुतमः इति तदर्थः - तच्च औपनिषदं दर्शनम्.
आत्मनः अणुतमत्वं महत्तमत्वं चोक्तं. अणोरणीयान् - इति
तस्यात्मनः सर्वान्तर्यामिणः अन्तरात्मनः इन्द्रत्वं
सर्वेन्द्रियाधिष्ठानत्वात्. "इन्द्रः इन्द्रियैः प्रेरितो मनआदिः -
इति. अतएव इन्द्रियाणां इन्द्रलिङ्गत्वं प्रतिपाद्यते,
"इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गं - वा इति.
अत्र अणुत्वात् महत्त्वाच्च अमात्रत्वं इन्द्रस्य चेतनात्मनः
इति प्रतीयते।
तच्च अहंप्रत्ययाधिष्ठानत्वादेव ज्ञातुमर्हति,
"अहमिन्द्रो न पराजिग्ये.
"अहमिन्द्रो रोधो. -
तदेतदपि "अहं मनुरभवं सूर्यश्च. इति वामदेवस्य
इन्द्रात्मसाक्षात्कारोद्गारेण समानमेव भवति,
प्राणोऽस्मि प्रज्ञात्मा. इति च औपनिषदं दर्शनं तत्समानम्

इन्द्रस्य नामानां सहस्त्रं भवति नैतावता परिसमा-
प्यते। इतोऽप्यधिकवचनं बहूनां इन्द्रनाम्नां वेद-मन्त्रे
प्रसिद्धत्वात्, असंख्यपदेनापि तेषां निर्देशात्।
यथा- विशाम्पतिः - ब्राह्मणस्पतिः इत्यादीनि स्युः।
तान्येतानि सर्वाण्यपि नामानि इन्द्रस्य एकस्यैव विशेषण
रूपाणि, विशेष्यविशेषणयोस्तु ऐकात्म्यकता
यस्य सिद्धा वस्तुतत्त्वमयुक्ता च अयुतसिद्ध वृत्तिता,
यावन्ति नामानि तावन्ति रूपाणि, तथा यावन्ति
रूपाणि तावन्ति नामानि च भवितुमर्हन्तीति
शास्त्रसिद्धं तत्त्वम् - "रूपं रूपं प्रतिरूपो
तस्य रूपं प्रतिचक्षणाय -" इति दर्शनेन
तानि नामरूपाणि च तन्मूलभूतस्य वस्तुनः-
इन्द्रात्मनः प्रतिदर्शनार्थमेव भवन्ति,
अर्थात् स्वमूलभूतं अर्थभूतं वस्तु प्रतिदर्शयन्तीति भावः
तच्च विशिष्टं तत्त्वप्रकृष्टं वस्तु सत्त्वं तत्स्वरूपं च
विनैव नामभिः अन्यथा प्रकाशयितुं शक्तुं च
अशक्यमेवेति ~~तस्य~~ तद् रहस्यम्। स्वानन्दम्
अतएव प्रसिद्ध ब्रह्मरूपस्य प्रणवाक्षरस्यापि
परब्रह्मात्मावगतौ तदुपासनायां च
~~आत्मस्त~~ प्रतिपादितं स्वातन्त्र्यं श्रेष्ठम् -

तदेषां

तच्चालम्बनं आश्रयणमेव, सामान्यकार्यैवेति;

"साधर्म्येणैव सजातीयम्:"

"साधर्म्याद्विन्दते वस्तु. वसतीति वस्तु इति तदर्थविस्तरः

"साधर्म्या सत्यमाप्यते" "

" श्रुत्सु सेनाद्याकृः इति भाव यन्निवत्तदेव सिद्ध्यति,

"साधर्म्यादुपदेश्ययाऽऽकृत्या-"

आकृतिं प्रयुञ्जते वा. साधर्म्यार्थैत पदे-

समानीव आकृतिः-

इत्यादौ आकृत्या सामान्यधारणे तो दीयमाना

आकृतिर्नाम निश्चयतानन्तर पारंपरि तदेकनिष्ठा च,

"आकलयतिना आकृयते" "कृञ् शब्दे" इति (तु-)

विभक्तमन्त्रराणां इन्द्रनाम्नां तदर्थानां च सङ्ग्रहाय
तत्तन्मन्त्रार्थानां योगेनच पृथक् नामधेयमपि कल्पयितुं
शक्यते तद्गुण(कर्मादि)भूयस्त्वद्योतनाय. यथा अन्यदेवतानां
सहस्रनामसु कल्पितानि दृश्यन्ते, नहि तानि तथैव
क्वचिदपि श्रुत्यन्तरे पठितानि न विद्यन्ते,
कानिचित् पुराणादिषु प्रतिपादितानां अर्थानां सङ्ग्रहेण
बहुधा नामानि कल्पितानि, तत्तत् सहस्रनामसु
सङ्गृहीतानि,
यथा विष्णुसहस्रनामस्तोत्रे "भूतभव्यभवत्प्रभुः" इति
नाम प्रसिद्धम्- तच्च "पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यं"
इति पुरुषसूक्तमन्त्रार्थोपक्रमम् - भूतभविष्यद्वर्तमा
नानां विश्वेषामपि वस्तूनां पुरुषाधिपतित्वरूपत्वबोधकं
भवितुमर्हति, नामान्तरेणापि.
तथैव अत्रापि इन्द्रस्य तत्त्वं बोधयितुं शक्यम्.
शक्यता यथा" इन्द्रस्य बाह्वो भूयिष्ठमोजः" इति
तद् मन्त्रपादस्यार्थेन - भूयिष्ठौजस्कबाहवे नमः इति,
स चार्थः श्रुत्यन्तरेणापि सिद्धः, "इन्द्रो मे बले श्रितः,
"बाह्वोर्बलम्" "इन्द्रः क्षत्रं ददातु" "बाहू राजन्यः कृतः"
महाँ "इन्द्रो वज्रबाहुः" इत्यादि +
(इदानीं अत्र तु तथा नामान्तराणि कल्पयितुं प्रयत्नः
\+ महत्तदिन्द्र वीर्यं बाह्वोस्ते बलं हितम्) | नैव क्रियते.
ऋषिः गोतमः राहूगणः - १, ८०, ८

तन्नमन्त्राश्रयेण

अपितु त्रिषु मार्गेष्वेव नाम्नस्तु तत्र [illegible] शक्यम्।

तदनुत्पन्नं तेन गूढार्थान् प्रकाशयितुं निमृश्यैव

तद्विशदीक्रियते च तथा कर्तुं दुष्करमिति

प्रतीयते च,

~~[illegible]~~ शतसहस्रनामस्तोत्रानुसारेण वेदमंत्रेषु

तन्नामसु च क्षणमात्रं दृष्टिक्षेपेण विचार्यमाणे.

अगाधतरे अपारं

महद्गम्भीरं समुद्रमिव दृश्यते, किमेतत् त्वादृश्यां

तत्तु शक्यं भवेद्वा न वेति मनः भीरुतामन्वेति,

तथा गुरोः कृपया तत्तु शक्यमेवेति परमपुरुषार्थ-

सम्पत्तिदृष्ट्या कृते प्रयत्ने मनोऽपि तदनु वागपि

गम्भीरतामुपगच्छतीव प्रतिभाति, समुत्साहेन,

स भगवान् इन्द्रः ब्रह्मणस्पतिः कविर्गुरुर्वर्ण्यः

मां

गणपतिरेव [illegible] अनुगृह्णातु - [illegible] [illegible]

योगशक्तिप्रेरणया च [illegible]

इदं [illegible] वाङ्मयीं सेवां [illegible] स्वयमेव

(तदर्थं)

प्रतिगृह्णातु [illegible] तमेव शरणं भावयामि,

त्रिकरणैः [illegible], प्रीयोगेन,

सायण

सोऽयं प्रयासः ब्रह्मपुरेण वेदेन ब्रह्मयज्ञः सिद्ध्यतु

यस गणपतिकृतिः

तेन भगवती वेदमाता ब्रह्मणस्पतिश्च प्रसीदन्तु. योगेनैव

इति अभ्यर्थये,

४,

६	इन्द्राग्नी विश्वेदेवास्तेऽनुमन्यन्तामहृणीयमानाः	८,२,२१
७	ऐन्द्राग्नं नर्मिबु लं पदुगं	८,५,१९
८	यद्यासोमा द्वितीये स्वन इन्द्राग्न्यो र्भवति प्रियः	९,१,१२
९	तावामद्य इन्द्राग्नी वर्च आत्मनि प्रीयताम् -	" ५
१०	इन्द्राग्नी कामस्य रथं हि जवा	९,२,१
११	इन्द्राग्नी रक्षतां शालां	९,३,१९
१२	इन्द्राग्नी अस्मान् रक्षतां	१०,१,२१
१३	ऐन्द्राग्नं पामानं उत्तिष्ठ	१६,७,६

संबुधिः

४५	इन्द्र रक्षांसि नाशय -	८,६,१३
४६	बृहन्तो नाम बृहत इन्द्र शूर	८,८,७
४७	उपेन्द्र तव वीर्यम् -	९,४,२४
४८	इन्द्राग्नी आश्विना तर्हि -	११,८,५
४९	अथैनामिन्द्र वृत्रहन्तमः	११,९,२२
५०	अवान्चीनानवजहीन्द्र वज्रेण बाहुमान् -	१३,१,३०
५१	भूमानिन्द्रासि भूत्युपदः	१३,(४),४६
५२	भूयानरात्याः शच्याः पतिस्त्वमिन्द्रासि।	" ४७
५३	इन्द्रापतिं पुत्रिणीं मनसं संवितर्महं	१४,१,५२
५४	इहेमाविन्द्र संनुद चक्रवाकेव दम्पती	१४,२,६४
५५	तं न इन्द्रमहते सौभगाय -	१७,१,९-१४
५६	(११) स्वप्नो चो रिन्द्रताः कृ वा	१९,८,६

२६ः

६९ अस्मे मणिं वर्मबध्नन्तु देवा इन्द्रो विष्णुः ८,५,१०
७० मा त्विम रसेन्द्रो मानुषे निम्नत संश्रोविणे ८ । १४
७१ वर्म म इन्द्रश्चाग्निश्च ८,५,१५
७२ आस्मिन्निन्द्रो निदधातु नृम्णं ,, ,, २१
७३ इन्द्रो बध्नातु ते मणिं जिगीवाँ अपराजितः
सोमपा अभयङ्करो वृषा ,, ,, २२
७४ इन्द्रो मन्थतु मन्थिता ८,८,१
७५ इन्द्रस्यादुजालाभ्यां शर्व सेनाममूं हत ८,८,१८
७६ तस्या इन्द्रो वत्स आसीत् ८,१०(२)८८
७७ ,, ८-१०(५) १
७८ अग्निं यव इन्द्रो यव: सोमोयव: ९,२,१३
७९ येन देवा येनेन्द्रो दस्यूनधमं तमो निनाय ,, ,, १७
८० यथा देवाः यथेन्द्रो दस्यून् १८
८१ यइन्द्र इवदेवेषु - ९,४,२१
८२ इन्द्रस्य विपान इन्द्र इदयिं दधातु चेतनीम् ९,४,२१
८४ पिशङ्ग रूपो नभसो वयोधा ऐन्द्रः शुष्मः . २२
८५ प्रजापतिश्च परमेष्ठी च शृङ्गे इन्द्रः शिरः (गो:) ९,७,१
८६ इन्द्रः प्राङ् तिष्ठन् दक्षिणा तिष्ठन् यमः ९,७,२०
८७ इन्द्रो दस्यूनिवादुरान् १०,३,११
८८ इन्द्रो मेदस्येन्मा समिन्द्र बलो अरक्षयत १०,४,२०

नमस्यामः

देवसंस्थापानं त्रस्योरात्र ~~स्व~~ त्रस्यनोऽहि

" त्रस्यते जामित्वा तः स्वामा प्रजनीः ६, ७१, ३

\+ तृतीया इन्द्रेण

११ - नासिन्द्रेण विभजामहै. ७, ९०, २

१२ इन्द्रेणमन्युनावयमभिष्याम पृतन्यतः ७, ९३, १

१३ संबर्हिरक्तं समिन्द्रेण वसुना - ७, ९८, १

(इन्द्रं गच्छतु हविः स्वाहा ,, ,, ,

१४ परांचि विद्धां हस्तेवकेन्द्रेण विचृतामसि - ९, ३, ३

१५ नष्टासव नष्टविषा हता इन्द्रेण वज्रिणा १०, ४, १२.

१६ इन्द्रेणादत्ता प्रथमा शतौदना १०, ९, १

१७ यामिन्द्रेणसन्धां - ११, ८, १

१८ पृथग्नुन्धामरातः इन्द्रेणयुजा १३, १, ३

१९ इन्द्रेण जिन्विता मणिः आमागात्सहवर्चसा - १९, ३१, ७

प्रथमा ६६

४८· निर्हस्ताः इन्द्रो बोधि — ६,६६,२

४९ परि वासांसि सर्वतः इन्द्रं पृच्छा च सस्तु — ६,६७,१

५० तेषां वो इन्द्रो हन्तु वरं वरम् — ,, ,, २

५१ निर्बाधेन हविषेन्द्र आनं पराशरीत — ६,७५,१

५२ परपशं तं परावत इन्द्रो नुदतु वृत्रहा — ,, ,, २

५३ कौ तौ न इन्द्रश्चाग्निश्च — ६,९४,३

५४ अग्नि नू रिन्द्रं — ६,९७,१

५५ इन्द्रो जयाति न पराजयातै — ६,९८,१

५६ इन्द्रस्तान् पर्यहार् दाम्ना ५७ — ६,१०३,२-३

५८ इन्द्रो मदस्व दानो — ६,१०४,३

५९ पुनस्त्वा पुनरिन्द्रः पुनर्भगः — ६,१११,४

६० ... इन्द्र नक्षि विश्वानि वोऽहमिन्द्रो — ६,१२२,५

६१ अथा स्येन्द्रो गावेष्यां — ६,१२८,२

६२ इन्द्र आ नो अभि नवत — ६,१४१,१

६३ यन्ना इन्द्रो अखनत् — ७,२४,१

भुवनस्य गोपाः

६४ तेना स्मा निन्द्रो ... पृत्सु ... — ७,८१,६

६५ ... इन्द्र ... विश ... सख्करत् — ७,९४,१

६६ अग्न इन्द्रश्च दाशुषे — ७,११०,१

सविता

६७ इन्द्रो धाता दधातु नः — ८,१,१६

६८ अतेनेन्द्रो ... नानृत ... — ८,५,३

६९ तदग्निराह तदिन्द्रः — ,, ,, ५

शक्राः ।

१ त्रयः सुपर्णास्त्रिवृता यदायन्नेकाक्षरमभिसंभूय —
प्रत्यौहन्मृत्युममृतेन साकमन्तर्दधाना दुरितानि विश्वा — ५, २८, ८ ।

इन्द्रः —

२/९ इन्द्रो मेऽहिमरन्धयत् — १०, ४, १६
१/१० इन्द्रो ~~वज्र~~ऽहिमवधत् — ,, ,, १२
११ इन्द्रो मेऽहिमरन्धयत् — ,, ,, १७
१२ इन्द्रो जघान प्रथमं — २५
१३ तमिन्द्रः प्रत्यमुञ्चत — १०, ६, ७
१४ इन्द्रो नतरन्थौ समके वसूनां — १०, ८, ४२
१५ इन्द्रः सहस्रं पात्रान् सोमं त्वापाययद् वशे — १०, १०, ९
१६ इन्द्रो यज्ञान् इदमाहि० इन्द्रो मरुत्वान् — ११, १, २७
१७ गर्भो भूत्वामृतस्य योनाविन्द्रो ह भूत्वा ११, ५, ७
१८ विप्रजापतिर्वि राजति विराडिन्द्रोऽभवद् वशी ११, ५, १६
१९ इन्द्रो ह ब्रह्मचर्येण देवेभ्यः स्वराभरत् — १९
२० यस्मात्पक्वादमृतं वेद मे जगत् तमिन्द्रो अप्सु प्राविशत्
११, ६, २३

तिस्रो देव्यः -- अथर्व

१

२

२ तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं ~~सदन्तामिडा~~ सरस्वती मही ५,२७,९
(सदन्ता) भारती गृणाना

(इन्द्रस्य)

१४ अश्वेन्द्रस्य षड् वचस्य ८,१,२३

१५, कामस्येन्द्रस्य वरुणस्य राज्ञः ९,२,६

१६ इन्द्रस्य रूपमृषभो वसानः ९,४,७

१७ इन्द्रस्यौजो वरुणस्य बाहू ८

१८ इन्द्रस्य प्रथमो रथः -- १०,४,१

१९ इन्द्रस्यौजः स्थ (५) १०,५,१-६

५(२४)

३५

५९ इन्द्रस्य मन्ये नाम्ना आक्रान्ते अग्निस्ता॥ १२,४,५१

६० इन्द्रस्य च इन्द्रियं ... अभि विज्येत॥ १६,१,९

६१ इन्द्रस्य बाहू स्थविरौ १९,१३,१

६२ (वर्म) त्वामिन्द्रस्याहुर्वर्म त्वं राष्ट्राणि रक्षसि -- १९,३०,३

६३ इन्द्रस्य नाम गृह्णन्त ऋषयो जङ्गिडं ददुः १९,३५,१

इन्द्र -

९ या विश्पत्नीन्द्रमसि प्रतीची . ७,४६,३

१० अग्निमिन्द्रं वृत्रहणं हुवेऽहम् - ७,११०,२

११ देवीर्विशः - आग्निमिन्द्रं वा सरस्वन्तमहुः ९,४,९

१२ इन्द्रं त्वा वेद प्रत्यक्षं स्कम्भे सर्वं प्रतिष्ठितम् १०,७,३०

१३ यदन्तरीन्द्र [illegible] १०,१०,१०

१४ आप्तं ब्रूमो इन्द्रं बृहस्पतिं - ११.६,१

१५ इन्द्रं वृणाना पृथिवी न वृत्रम् १२,१,३७

१६ इमामिन्द्रं वह्निं पप्रिमन्वारभध्वं . १२,२,४७

१७ ईड्यं नामह्व इन्द्रमायुष्मान् भूयासम् (५) - १७,१,१-५

१८ इन्द्रं वयमनूराधं हवामहे - १९,१५,२

१९ इन्द्र ते [illegible] " १५,८

२० परीममिन्द्रमायुषे महे क्षत्राय धत्तन - १९,२४,२

---

६८ ~~इन्द्र~~ विमृधो रिन्द्र मृधो विनाशय - १९,१५,२

६९ इन्द्र जीव सूर्य जीव - १९,७०,१

७० नेमा इन्द्र गावो रिषन् इन्द्र मा स्तेन ईशत २०,१२७,१३

७१ यदिन्द्रादो दाशराज्ञे २०,१२८,१२

७२ तस्मा इन्द्र नमस्यत - १३

इन्द्रो यो वज्रहस्त मह

७३ पर्वत ~~[illegible]~~ नमस्य देवासां इन्द्र महीयते . १६

इन्द्रेण तृ. ३

२१ - तस्मिन्विश्वान्यवसा राजसीन्द्रेण. ७,४१,१
२२ कौमांस्येदोनाददाग्रसामिन्द्रेण याचितः, १२,४,५०

(इन्द्राय)

+ ८ युञ्जन्ते यस्यामृत्विजः सोममिन्द्राय पातवे। १२,१,३८
९ दक्षिणायै त्वा दिश इन्द्रायाधिपतये - १२,३,५५
१० सत्याय आरोहन्ति महेन्द्राय वज्रिणे - १७,१,३
११ अपवापूर्णं पयसं यमिन्द्राय त्वा वाजिनीवते, १८,३,५४

७४ - त्वमिन्द्र शर्म रिणा - २०, २२५, ११
७५ त्वमिन्द्र कपोताय २२

हस्ती - बृहस्पति

१ येन हस्ती वर्चसा संबभूव ३,२२,३
२ हस्तिवर्चसं प्रथतां बृहद्यशः ,, १
३ यावत्सूर्यस्य वर्चः आसुरस्य च हस्तिनः ,, ४
४ यावत्समैत्विन्द्रियं मयि तद्धस्तिवर्चसम् ५
५ हस्ती मृगाणां ,, ६

प्रथमा - इन्द्रः

३६ इन्द्रो दिवोऽधिपतिः स मावतु । ५,२४,११
३७ गर्भं त इन्द्रश्चाग्निश्च । ५,२५,४
३८ यदिन्द्रो वृत्रहा वेद ,, ,, ५
३९ इन्द्र उग्रो मघवान्यस्मिन्यज्ञे । ५,२६,३
४० इन्द्रो युनक्तु बहुधा वीर्याण्यस्मिन्यज्ञे । ,, ९
४१ तमिन्द्रो ~~इन्द्र~~ दानीवज्रे बाहन्तु ५,२९,१०
४२ कुसाकृतं वल्गिनं मूलिनं शपथेय्यम्
इन्द्रस्तं हन्तु महता वधेन ५-३१,१२
४३ इन्द्र आसीत् सीरपतिः ६,३०,१
४४ विश्वे देवा मरुत इन्द्रो अस्मान् ६,४७,२
४५ यशसं मेन्द्रो मघवान् कृणोतु । ६,५८,१
४६ यशा इन्द्रो यशा अग्निः ,, ,, ३
४७ इन्द्रस्याकार प्रथमं ६,५५,२

१

॥ प्रतिवच प्रणवकला ॥

१ ॥ ओङ्कारः ॥ नमो उद्धारे॰ –

ओङ्कारोऽव्यक्षरात्मा (इन्द्रः प्रथमा)

२१ – तस्मिन्न इन्द्रो रन्धि मादयस्व, ३,३५,६

२२ नि त्रिक्ष्य वरुणा मित्रेन्द्रो रक्षसोऽवतु ३,२२,२

२३ दक्षिणा दिग् इन्द्रोऽधिपतिः ३,२७,२

२४ इन्द्रो वज्रेणानु तम् – ४,३,५

२४ ओ त्यमह्व आ – इन्द्र इवादिशे॰ ४,५,७

२५ आतनूतिन्द्रः ४,११,२

२६ इन्द्र गोतोमनु ... ,/ ३

२७ इन्द्रो रयिम् – , – ७

२८ इन्द्र स्त वीरमरयेव ४,१९,८

२९ येनाग्निरन्यवृणानिन्द्रोऽभिगाम. ४,२३,५

३० इन्द्रो इन्द्र ओतिरसः ५,८,३

३१ सं स्येन्द्र इन्द्र यद्धि सोमिनन्ये – ५,१८,५

३२ ॥ ६

३३ इन्ताऽग्निरस्तेन्द्रः – , / १४

३४ ऐन्द्र स्त युजो अग्निमातिजः – ५,२०,२

३५ यैरिन्द्रः प्रक्रीडते ५,२१,८

३६ सोमो राजा वरुणो राजा महादेव उतमन्युरिन्द्रः ५,२१,१२

३७ ओतो न इन्द्र श्नाग्निश्च ५,२३,१

संकुचित

१३ इन्द्र संपुसाति ... ४,४,४
१४ राजेन्द्र ... ४,३२,२
१५ अभिनिन्द्र ... ३
१६ इन्द्रः साहि मेदं ५,८,२
१७ इन्द्र यते अधास्य ५,८,५
१८ ... ७
१९ अनैतानिन्द्र ... ९
+ २० अनु ते ... ९
२१ असमेन्द्र कुमारस्य ५,२३,२
२२ इमामिन्द्र संस्कृत नीर्येण ५,२८,४
२३ इन्द्रेण संस्तारं ... ५,५५,३
२४ इन्द्रा... ६,४०,३
२५ ... ६,४५,३
३६ ... ६,६६,२
३७
३८ ... ६,८२,३
३९ ... ६,८८,२
४० ... " " ३
४१ अभित इन्द्र ... ६,९९,१
४२ इन्द्र ... ७,११०,३
४३ ... ८,५५,१५
४४ इन्द्रासमहान्तः ... १७

(इन्द्र पूर्व पदानि)

१ इन्द्र ऽ एकाभिमातिषाहा — मं

२ इन्द्रपुत्रे सोमपुत्रे — अथर्व॰ ३,१०,१३)

३ ~~इन्द्र~~ देवा इन्द्र ज्येष्ठा मरुतः — ३,१९,६

४ इन्द्रजाः सोमजाः — ४,३,७

५ शुनमत्त्विन्द्र [illegible] — ४,५,२

६ शक्रेण इन्द्रः सर्वाजिगीवान् — ४,२२,६-७)

७ इन्द्रावन्तो मरुतो विष्णुरग्निः — ५,३,३

८ अत्र भव इन्द्रवन्तः — तत्रैव

९ इन्द्रमेदी सत्वनो निहूयस्व — ५,२०,८

१० पातं न इन्द्रापूषणौ — ६,३,१

११ येनायन्तामिन्द्राग्नी — ६,१०४,२

१२ यमिन्द्राग्नी — ६,१२२,४

१२ इन्द्रजिता देवा आज्यमस्य मश्नन्तु — ७,७०,२

१३ यमि देवा उभये साध्याश्च इन्द्रज्येष्ठाः समगच्छन्त सर्वे, ७,७९,२

१४ तेनाहमिन्द्र जालेनामूंस्तमसाभिदधामि सर्वान् — ८,८,८

१५ अहजाता नुत्ता प्रथमजा तस्या ऽ पे इन्द्राग्निजो दैवस्यै, ८,९,२१

१६ इन्द्रयोगै वैयुनज्मि — १०,५,१-११

~~१८~~ ॥

१७ तान्यामिन्द्रमेदिन्यस्थाहं जितमन्वेमि सेनया, ११,९,४

१८ जयतामिन्द्रमेदिनौ ॥ — 〃 〃 १५

१९ यस्मादिन्द्र सन्ध्याय सर्वान् देवानिह हुवे — ११,१०,९

इन्द्राणी

१ इन्द्राण्यै तु प्रयमम् १, २७, ४
२ यामिन्द्राणी स्मरणाय [illegible] ६, १३२, ३
३ उत ग्ना व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राणी — ७, ४९, २
४ इन्द्राणीभिः सह वायुः पुरुषं — (?) ९, ७, ८
५ इन्द्राणीव सुबुधा बुध्यमाना १४, २, ३१
६ तां दितिश्चादितिश्चेन्द्राणी चानु अचलन् १९, ६, २०
७ इन्द्राण्यः — २१

१ इन्द्राग्नी विश्वे देवा — १; ३५, ४
२ इन्द्राग्नी विश्वे देवाः ३, ३, ५
३ इन्द्राग्नी आ भरतां नो वसूनि — ५, ७, ६
४ देवं मनो देवा इन्द्राग्नी सरस्वती ८, १, २
५ ८, १, १६

इन्द्रं र [illegible]

१ दूरे चित् सन्तमरुषास इन्द्रमाच्यावयन्तु सख्याय विप्रम् (३, ३, २)
२ इन्द्रमहं वणिजं चोदयामि — ३, १५, १
३ हिरण्यपाणिं सवितारमिन्द्रं ३, २१, ८
४ [illegible] इन्द्रं ४, २२, ६
५ [illegible] ४, २४, ७
६ इन्द्रं [illegible] ६, ४४, १
७ इमं वीरमनु हर्षध्वमुग्रमिन्द्रं — ६, ९७, ३
८ — [illegible] ९, ३५, २

अथर्व -

		कां. सू. मं.
१	इन्द्रः सनाने अईजानिमो	१, ७, ७
२	अस्मिन् वसु इन्द्रः पूजा० -	१, ९, १
३	सोमं न इन्द्रः प्रायच्छत् -	१, १६, ३
४	स्वस्तिदा विशस्पति वृत्रेन्द्रः	१, २१, १-४ (इन्द्र) +
५	रातिः सखेन्द्रो भगः	१, २६, २
६	अभीवर्तेन मणिना येनेन्द्रो अभि वावृधे	१, २९, १)
७	इन्द्र इवेन्द्रियाण्यधि धारयामः	१, ३५, ३ +
	~~इन्द्राग्नी~~	(१, ३५, ४ (इन्द्राग्नी)
८	इन्द्रस्तुराषाण्मित्रो	२, ५, ३ बि.
९	हतासो निरराता [illegible] इवः -	२, १४, ४, [illegible] इन्द्रो वज्रेण
१०	इन्द्रो ह चक्रे त्वा बाहौ	२, २७, ३
११	पाटामिन्द्रो व्यश्नात् -	,, ,, ४
१२	इन्द्रा तां स्वसृजं ऊर्जा स्वधामजरां	२, २९, ७
१३	इन्द्रः सेनां मोहयतु -	३, १, ५
१४	वातापतिः इन्द्रस्त्वष्टा -	३, ८, २
१५	सहस्राक्षेण [illegible] इन्द्रो यथैतं शरदो नयाति	३, ११, ३
१६	शतं जीव शरदो [illegible] शतं व इन्द्रो अग्निः	,, ,, ४
१७	इमां शालां सविता वायुरिन्द्रो बृहस्पतिः	३, १२, ४
१८	यदा प्रोदिन्द्रो [illegible]	३, १३, २
१९	इन्द्रो वः शक्तिभिर्देवीः +	,, ,, ३
२०	[illegible] इन्द्रो [illegible]	३, १९, २

३ तृतीया.

१ इन्द्रेण [illegible]त्तो वरुणेन शिष्टो — २,२९,४

२ सोमस्य पर्णः इन्द्रेण दत्तो वरुणेन शिष्टः — २,५,४

३ इन्द्रेण वृत्रहा मेदी — ३,६,२

४ [illegible] — २,२१,३,

५ इन्द्रेण सयुजा वयं — ५,१४,७

६ इन्द्रेण गुप्ता विदथा निचिक्यत — ५,२०,१२

७ इन्द्रेण युजा प्रमृणीत शत्रून् - — ५,२९,११

८ अयन्तु सत्वानीक मारुतेनेन्द्रेणा मेदिना - — ६,६५,३

९ तपसेन्द्रेणाय संशिताः — ६,१०४,२

~~१० अमेतमः [illegible]मिन्द्रेण मेदिना — ६,१२९,१~~

~~[illegible]॰ -~~

४॰

१३ अतिक्रान्तातीतस्त्वारा इन्द्रस्य वज्रसा हतः — ५,८,४

१४ वायोः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ् सोमो अतिद्रुतः

+ इन्द्रस्य युज्यः सखा — ६,५१,१

१५ इन्द्रस्य वृत्रघ्नो वन्वे — ६,८२,१

१६ इन्द्रस्य वज्रस्य वयं - — ६,८६,२

१७ वर्धेन्द्रस्य वृजाति [illegible] — ६,८६,१

११ इन्द्रस्य याहि प्रसवे मनोजवाः — ६,९२,१

१२ इन्द्रस्य तनुबाहू, — ६,९९,२

१२ परिदत्त इन्द्रस्य बाहू — " " ३,

१२- मेघुः पर्यादिन्द्रस्य इन्द्र्यागते — ७,५२,२

१३ इन्द्रस्य कुक्षिरसि - — (७,१११,१)

चतुर्थी

(४) इन्द्राय

१ येनेन्द्राय समभरः पयांसि उत्तमेन ब्रह्मणा जातवेदः — १, ९, ३

२ इन्द्राय भागं परि त्वा नयामि — ५, २७, १२

अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेदः

३ इन्द्राय सोमं ऋत्विजः — ६, २, १

४ सुतासः सोमा इन्द्राय वज्रिणे — ,, ,, ३

५ केवलीन्द्राय दुदुहे हि गृष्टिः — ८, ९, २४

६ तमिन्द्राय परा ऋषिर्देवयानैः — ९, ४, ३

७ इन्द्राय भागं परि त्वा नयाम्यस्मिन् यज्ञे — ९, ५, २

(अथ षष्ठी)

१ इन्द्रस्य कुक्षिरसि — २, २, ६

२ इन्द्रस्य प्राणोऽसि — २, ५, ८

३ इन्द्रस्य याहि दृशत — २, ३१, १

४ इन्द्रस्य वज्रात् तीक्ष्णीयांसः — ३, १९, ४

५ अयं राजा प्रियः इन्द्रस्य भूयात् — ४, २२, ४ + ५

६ इन्द्रस्य मन्महे शश्वत् — ४, २४, (सूक्तम्)

७ इन्द्रस्य ओषधे तव — ४, ३७, ८–९

८ त्रयोदशो मासो इन्द्रस्य गृहः — ५, ६, ४

९ इन्द्रस्य गृहोऽसि — ,, ,, ११

१० इन्द्रस्य शर्मासि — ,, ,, १२

११ इन्द्रस्य वर्मासि — ,, ,, १३

१२ इन्द्रस्य वरूथमसि — ,, ,, १४

त्रिसप्त लक्षण

१ ये त्रिषप्ताः परियन्ति
२ अन्तः पारे ~~त्रिसप्त~~ पृदाकु त्रिःसप्त निर्जरायवः (१,२७१)
३ त्रिः सप्त यद्गुह्यानि त्वे इत् १, ७२, ६
४ अपूरवत्यो त्रिः सप्तैः शूर सत्वभिः — १,१३३, ६
५ त्रिःसप्त विष्फुलिङ्गकाः ... १,१९१,१२
६ त्रिः सप्त मयूर्यः सप्त स्वसारो १४
७ त्रिः सप्तकृत्व ऋषयः परेता मृत्युं प्रत्यौहन् पदयोपनेन। १२,२,२९

संनुदिः

१ इन्द्र जुषस्व — प्र वहा याहि शूर हरिभ्यां २,५,१
२ इन्द्र जठरं २
३ इ~~न्द्रस्तु...~~ पूर्वा... — इन्द्रस्य नु वीर्याणि २.५ ४
४ इदमिन्द्र शृणुहि सोमप २,१२,३
५ यस्य प्राशं ... इन्द्राग्नि ... २,२७,७
६ अयं ते ... इन्द्र २,२९,३
७ युवं तानिन्द्र वृत्रहन् — ३,१,३
८ प्रसूत इन्द्र — ४
९ इन्द्र सेनां मोहयामित्राणाम् ३,१,५
१० इन्द्र चित्तानि मोहयन्न् अर्वाङाकूत्या चर। ३,२,३
११ उत्पातय इन्द्र ... कृता — ३,३,६
१२ इन्द्रेन्द्र मनुष्याः परेहि — ३,४,६